

Prinses Pauline 1878-1895

Ossendrecht

In 1878 werd in het West-Brabantse Ossendrecht Johanna Paulina Musters geboren. Bij haar geboorte was Pauline slechts 30 cm, een lengte die ze in de bijna 17 jaar die ze zou leven, amper wist te verdubbelen. Pauline was het zevende kind van timmerman Michiel Musters en zijn vrouw Maria Couwenbergh.

Verscheen in den burgelijken stand der Gemeente
OSENDRECHT Michiel Musters

van tijfentwintig jaren,
wonende aldaar, welke
heeft aangegeven dat op den zes en twintigsten
Februarie desjaars om half zes ure
binnen deze gemeente wijk letter A nummer zeven en tachtig is geboren een
kind van de vrouwelijke huus van hem comparant en zijner echtgenote Anna
Maria Couwenbergh zonder beroep wonende aldaar en aan hetwelk hij
verklaard heeft te geven de voornamen van Johanna Paulina
Welke aangifte en verklaring is geschied in tegenwoordigheid van
Santberg, oud negen en dertig jaren, smidknecht en van Emanuel Jacobus
Henrius Adan, oud vier en twintig jaren, werktank, beide wonende in deze
gemeente als getuigen hiertoe door den aangever gekozen
Wearvan akte welke wij dadelijk in dubbel hebben opgemaakt en na door
ons aan den comparant en de getuigen te zijn voorgelezen met hen
hebben ondertekend.

In het jaar duizend achthonderd acht en zeventig den zes en twintigsten
der maand Februari verscheen voor ons ambtenaar van den burgelijken
stand der gemeente OSSENDRECHT Michiel Musters oud vijf en dertig
jaren timmerman wonende aldaar welke aan ons heeft aangegeven dat
op den zes en twintigsten Februari desjaars om half zes ure des morgens
binnen deze gemeente, wijk letter A nummer zeven en tachtig is geboren een
kind van de vrouwelijke huus van hem comparant en zijner echtgenote Anna
Maria Couwenbergh zonder beroep wonende aldaar en aan hetwelk hij
verklaard heeft te geven de voornamen van Johanna Paulina
Welke aangifte en verklaring is geschied in tegenwoordigheid van
Santberg, oud negen en dertig jaren, smidknecht en van Emanuel Jacobus
Henrius Adan, oud vier en twintig jaren, werktank, beide wonende in deze
gemeente als getuigen hiertoe door den aangever gekozen
Wearvan akte welke wij dadelijk in dubbel hebben opgemaakt en na door
ons aan den comparant en de getuigen te zijn voorgelezen met hen
hebben ondertekend.

M. Musters

E.H. Adan

De ambtenaar voorneemt,

A. Santberg

P.J. van Mechelen

Johanna Paulina

Wilke aangifte en verklaring is geschied
Salomon Santberg, en van
Smidknecht Henrius Adan, van
uit dezen twintigste jaarg, doordien
binnen deze gemeente, als getuigen hiertoe door
Waarvan ook welke is betreklik in dienst
door ons aan den comparant en de getuigen te
tekenen en te stempelen.

H. Musters E.P.H. Adan

S. Santberg

Michiel Musters (februari 1843 – maart 1889) en Anna Maria Couwenbergh (september 1842 – overlijden onbekend) waren in Ossendrecht in 1865 getrouwd. Ze kregen in totaal 11 kinderen waarvan er 3 zeer jong overleden.

1. Anna Cornelia Dymphna (Kee)	6. Suzanna Cornelia
° 10-03-1865 + 19??	° 15-08-1875 + 19??
Huwde Joseph Verschuren (Belg)	Huwde Simons Essen
2. Constantinus Theodorus	7. Johanna Paulina
° 06-07-1867 + 19-08-1893	° 26-02-1878 + 15-02-1895 (New York)
3. Johanna Aloysia	8. Antonius
° 29-09-1868 + ??	° 26-03-1881 + 24-06-1881
4. Mathilda	9. Petrus Alphonsus
° 04-11-1869 + 22-10-1934	° 02-03-1882 + 03-03-1882
Huwde Henricus Johannes Melsen	
5. Aloysia Celestina	10. doodgeboren jongetje
° 18-03-1872 + 11-02-1899	° 19-12-1883
Ongehuwd dochter in 1885	11. Victor Josephus
	° 28-11-1885 + 19??
	Huwde Catharina Johanna Melsen

Volgens de heer P.C. Krüter, die het levensverhaal van Pauline globaal en zo nu en dan met enige fantasie geschatst heeft, is Pauline enige tijd naar school geweest. Ze zou, samen met haar zusjes, 't Geestelijk Liefdadig Gesticht bezocht hebben waar de zusters van Oudenbosch, op initiatief van een Belgische barones, de Ossendrechtse meisjes voornamelijk huishoudelijk onderricht gaven. Deze 'school' was in het hoge deelgebouw van het Klooster op den Bergh gevestigd. Dit gedeelte is op de twee linkse foto's nog zichtbaar maar is inmiddels afgebroken. Het nog bestaande deel dient tot op heden als boerderij.

Gezien de afstand van het ouderlijk huis naar dit klooster, kan Pauline onmogelijk naar school gelopen zijn. Haar zusters zullen haar gedragen hebben en ze mocht vast op tafel zitten.

Onder de vele promotiefoto's van Pauline zijn ons twee fotootjes bekend waarop een jonge Pauline temidden van haar vader en moeder, die altijd in West-Brabantse klederdracht gekleed ging, op een tafeltje staat dan wel zit. Op de linker foto, gemaakt door fotograaf Colombier in Brussel, oogt het gezin Musters aanzienlijk jonger dan op de rechter foto. Ook de manier waarop Pauline door haar ouders ondersteund wordt, wijst erop dat Paulientje hier nog erg jong is. Aangezien vader Michiel in 1889 overleed, kan Pauline op de rechter foto hooguit 11 jaar geweest zijn.

Belgie

Naar het schijnt attendeerde een dorpsgenoot vader Michiel op de mogelijke marktwaarde van zijn dochertje: "Michiel, dat kindje van jou kan je in goede doen brengen." Musters nam het advies ter harte en naar alle waarschijnlijkheid begon Paulines carrière aldus in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

Wanneer Pauline samen met haar vader en oudste zuster Kee, begon met haar tocht langs de kermissen in Vlaanderen is onbekend. Hoe 'groots' dit aangepakt werd, is eveneens onduidelijk. Gezien de armoedige achtergrond van de familie Musters zal dit aanvankelijk bescheiden geweest zijn.

Een foto van een imposante barak op de Gentse kermis wekt echter de indruk dat Pauline in de loop der tijd geen 'kleine' attractie meer was. Op de zijpanelen van deze barak zijn afbeeldingen bevestigd van Pauline met (waarschijnlijk) haar zuster Kee en met haar zwager Joseph Verschuren. Kee had deze Vlaamse bakkraamexploitant op de kermis ontmoet. "Sjefke" nam na het overlijden van vader Michiel in 1889 het management over Pauline over. De artiestennaam "Prinses Pauline" wordt toegeschreven aan Sjefkes vindingrijkheid maar erg origineel was dit niet: vele dwergen en lilliputters opereerden in die tijd onder adellijke titels.

De entreeprijs voor "Princesse Paulina" bedroeg 25 franc voor een 2de klas kaartje en 50 voor een luxe 1e klas ticket. Maar voor sommigen was er kans op winst: "Paulina offre 23.000 fr à sa rivale."

Als souvenir van het bezoek aan Prinses Pauline kon de kermisbezoeker voor een klein bedrag een zogenaamd 'carte de visite' kopen. In een ongedateerde carte de visite is zwager Sjefke, zowel in de afbeelding als in de tekst, nadrukkelijk aanwezig.

SOUVENIR
de la Princesse Paulina
La plus Petite du Monde
et son frère Joseph

Allerkleinste Meisje der Wereld.

Dit wonder der menschheid is geboren te Ossendrecht (Holland) den 26 Februarie 1876 en is zonder enige twijfel het allerkleinste schepsel, dat men tot hedendaags gezien heeft.

PAULINA is het zevende kind eener familie van twaalf. Haar vader en harre moeder kloeko mensen, en van eenze natuurlijke groote, alsmede hare zes zusters en harre twee broeders nog in leven. Den dag harer geboorte had zij eene lengte van 36 centimeters, thans meet zij 48 en is dus maar op 18 jaren 12 centimeters vergroot.

Haar gewicht is van 8 1/2 pond, het is daarom dat men harer te juistem titel de Iuwende Pop noemt.

In strijd met andere dwerginnen is zij wel gevormd, zeer verstandig, bevalig en spraak zeer verstaanbaar fransch, vissamsch, duitsch en een weinig engelsch. PAULINA is onderzocht geworden door de grootste geleerden van Europa, die eenparig hebben verklaard dat zij volkomen goed gemaakt is, zonder een enkele misvorming.

Zij ondergaat een regelmatige leefwijze, en drinkt niet smaak een goed glas porto, evenals andere menschen.

PAULINA biedt altijd 25.000 franken, aan 't meisje dat haar gelijkt in groote,haar overtrapt in verstand, macht en berouigheid.

In de levensbeschrijving op een in Gent gedrukt strooisel wordt gemeld dat Pauline in 1876 geboren is. Deze 'vergissing' was wellicht bedoeld om Pauline als attractie nog spectaculairder te maken. Dit foutieve geboortejaar komt herhaaldelijk terug in schrijfsels over Pauline. De tekst vervolgt: "Den dag harer geboorte had zij eene lengte van 36 centimeters, thans meet zij 48 en is dus maar op 18 jaren 12 centimeters vergroot". Cynisch genoeg heeft Pauline de achttien nooit gehaald. Dit druksel moet dus gedateerd worden op 1894, het jaar waarin Paulines carrière haar hoogtepunt bereikte met de reis naar New York. De foto zou echter van vroeger datum kunnen zijn. Inmiddels is de beloning voor een nog kleiner schepsel verhoogd tot 25.000 franc en wordt er melding gemaakt van Paulines liefde voor 'een goed glas porto'. Een

Opmerking die mogelijk de kiem heeft gelegd voor de hardnekkige geruchten over alcoholisme en het daaraan gekoppelde vroegtijdig overlijden van Pauline. Op de bijgaande foto deelt Sjefke de kleine Paulientje een berisping uit. Verder vallen in het Nederlandstalige deel van de biografie twee 'fouten' op. In de titel staat 'allerkleinste' per abuis met 3 l-en gespeeld en in de laatste zin lijkt force ten onrechte vertaald met macht. Waarschijnlijk wordt hier kracht bedoeld.

Onderstaande serie uit Gent is waarschijnlijk van vroegere datum.

BIOGRAPHIE

DE LA

PRINCESSE PAULINA

La plus petite Fille du Monde

LA MERVEILLE

DES

MERVEILLES.

Gand, Imp. P. et R. BUTRY Frères, rue St-Georges, 48.

BIOGRAPHIE

DE LA

Plus petite Fille du Monde.

Cette merveille de l'humanité est née à Ossendrecht (Hollande) le 26 Février 1876 et elle est sans aucun doute la plus petite créature que l'on ait vue jusqu'à ce jour.

PAULINA est la septième enfant d'une famille de douze. Son père et sa mère étaient des gens robustes et de grandeur naturelle de même que ses six sœurs et deux frères encore en vie. Le jour de sa naissance elle mesurait 36 centimètres actuellement elle en a 48 et n'a donc gagné que 12 centimètres sur 18 ans.

Son poids est de 8 1/2 livres, c'est pourquoi on la nomme à juste titre la Poupoë vivante.

Contrairement aux autres naines elle est très bien formée, très intelligente et gracieuse et se prononce très clairement en Fransçais, Flamand, Allemand et un peu en Anglais.

PAULINA a été examinée par les plus grands savants de l'Europe qui ont unanimement déclaré qu'elle est parfaitement bien faite et sans aucune difformité.

Elle vit d'une manière très régulière et dégusté avec plaisir un bon verre de porto comme toute autre personne.

PAULINA offre toujours 25000 francs à sa rivale pour sa petitesse, ses grâces, sa force et son intelligence.

Duitsland

Dat Pauline in Duitsland geweest is, staat vast. Maar waar precies en wanneer moet nog uitgezocht worden. Vooral nog zijn er slechts twee krantenartikeltjes van onbekende datum uit een onbekende (Berlijnse) kranten opgedoken.

Het onderstaande artikel maakt melding van Paulines optreden in Castan's *Panoptikum*. Dit theater, annex wassenbeeldenmuseum werd sinds 1873 door de gebroeders Castan gerund en was gevestigd in een zeer populaire Berlijnse uitgaanspassage die tussen de Friedrichstraße tot aan Unter den Linden liep. "Die meisten Besucher strömten ins Panoptikum der Brüder Castan. Diese haben in ihr Wachsfiguren-Kabinett ein, in den Irrgarten und in eine Schaurige Schreckenkammer." (Berliner Zeitung archiv). In 1922 is het gebouw gesloopt. Het artikel meldt dat Pauline 15 jaar oud is en acht jaar eerder Berlijn bezocht. Als we aannemen dat ook de Berlijnse pers van het foutieve geboortejaar 1876 uitging, zou Pauline dus 13 jaar geweest zijn. Het artikel dateert dan hoogstwaarschijnlijk uit 1891 en Prinses Paulina zou al op 5 jarige leeftijd in Duitsland opgetreden hebben.

* Ein wunderbares Menschenkind ist jetzt auf Castan's Panoptikum zu sehen. Dort ist mademoiselle Prinzessin Pauline, 15 Jahre alt, 40 Centimeter hoch, Holländerin von Geburt, eingetroffen. Etwas Centimeter hoch; wer das liest, wird sich im Augenblick tausendfach richtig vorstellung von der kleinen Dame, die jetzt im besten Bakvishalter steht, machen. Etwas Centimeter lang ist wirklich ein nicht zu kleiner Bakvis, ein wohlproportionierter Hecht. Prinzessin Pauline ist ein Fräulein Pauline Musters aus Holland und stammt von Eltern, die vierzehn Kinder ihr eigen nennen. Alle sind sehr gut entwidelt; einen Beweis dafür bietet die Schwester der kleinen Dame, eine sehr wohlgeformte niedliche und liebenwürdige Frau, die mit ihrem Mann, einem Franzosen, die Geschäfte eines Impresario übernommen hat. Sie sowohl wie ihr Mann entledigen sich berjeben in sehr flotter Weise. Prinzessin Pauline ist nicht gerade schön zu nennen, doch

Heine Gesichtchen hat Augen blide sehr sind graziös. Pauline gefähr 8 Jahren war Jahren ist sie uns zeigt sie sich jetzt selbst ist 7 Pfund Körperkruste an einer einem Händchen bis den Händen, tanzt da Sie versteht es, sich schon einige Nuancen Diner an der Tafel, höhere Tochter. Vor sie selbst nur drei ist gewiß nur aus Patriotie. Prinzessin hat eine große Aufführung

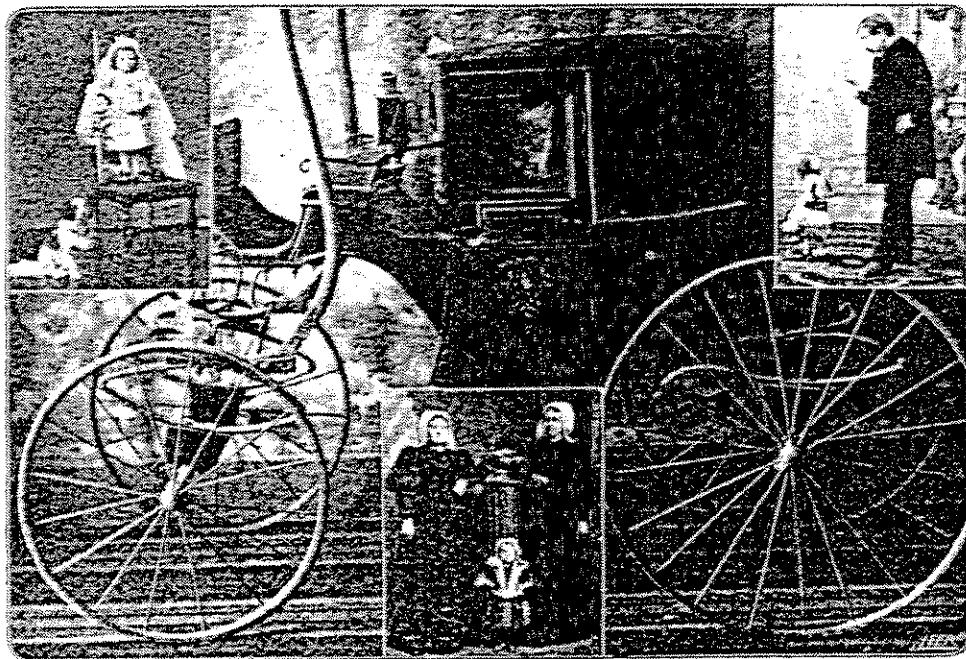
"Een wonderbaar kind is in Castan's Panoptikum te zien. Daar bevindt zich mademoiselle prinses Paulina, 15 jaar oud, 40 centimeter hoog en Hollandse van geboorte. 40 centimeters hoog. Wie dat leest, zal zich nauwelijks een voorstelling van de kleine kunnen vormen, die in haar schoonste 'bakvis' jaren is, 40 centimeter is waarlijk geen kleine bakvis meer, maar een ordentelijke snoek. Prinses Pauline heet Paulina Musters uit Holland en is geboren van ouders die 14 eigen kinderen hebben, die alle een goede wasdom hebben, getuige daarvan de zuster der kleine dame, een vriendelijke, beleefde jonge vrouw die met haar man, een Fransman, de rol van impresario vervullen, een rol die haar zowel als haar man goed afgaat. Prinses Paulina is niet juist mooi te noemen, haar gezicht heeft niet meer de kinderlijke uitdrukking; hare ogen kijken verstandig in het rond en haar bewegingen zijn bevallig. Paulina is 15 jaar oud, zij is voor 8 jaar reeds in Berlijn geweest. In deze 8 jaren is zijn slechts 6 centimeter gegroeid, hare kracht is evenwel in grote mate toegenomen. Zij is zelf maar 7 pond zwaar en toch beproeft zij hare kracht aan een 5 pond zware handsel, dat zij met een handje over het hoofd opeft. Zij staat op de handen, danst op haar teenjes en spreekt 5 talen. Zij kan heel prettig babbelen, kent ook al wat van koketterie en toont zich aan tafel, trots hare kleinheid, als een welopgevoed jong meisje. Zij eet graag kaas: of zij dat doet, wijl zij zelf maar 3 kazzen hoog is, betwijfelen wij; zeker doet zij het uit vaderlands liefde, daar zij aan Hollandse kaas de voorkeur geeft. Zij zal zeker een grote aantrekkelijkheid uitoefenen."

Een ander Duits krantenartikeltje doet verslag van een bezoek dat Pauline aan de redactie van de krant bracht:

Die „kleine“ Heberraschung wurde nun gestern beschreibt: Pauline, die niedlichste Prinzessin aus dem Land der Zwergen, gab ihre Karte bei uns ab, nebenbei gesagt, eine Karte, nicht größer als eine Briefumschläge. Diese Prinzessin, die den zierlichen Kronprinzen im Lande Sylphid gisteren sah, hat eine Höhe von nurig über einen halben Meter erreicht; ihre Wiege — vielleicht eine Blaudholzschatze — stand in Ossendrecht in Holland; dort wurde die Zwergprinzessin geboren, inmitten einer völlig ausgewachsenen Familie. Ihre durchaus kleine Kleinigkeit verbirgt eine sehr gute Erziehung gehabt haben, denn Pauline spricht nicht weniger als fünf Sprachen und turnt nebenbei auch am dreisachen Tisch. Zur bieker Kleinigkeit wird sie sich hier in Castan's Panoptikum probieren. Wir wünschen, daß sie während ihres Aufenthalts auf uns möge — aber nur

"Een kleine verrassing was ons gisteren beschoren. Pauline, de kleinste prinses uit het dwergenland gaf gisteren haar kaartje bij ons af, een kaartje niet groter dan een postzegel. Deze prinses, die een sieraad zou zijn voor de schoonste troon in het land der kabouter, heeft een lengte van ruim een halve meter, hare wieg — gewis een luciferdoosje — stond bij Ossendrecht in Holland: daar werd zijn geboren te midden van een tot volkomen grootte opgegroeide familie. Hare Doorluchtige Kleinheid moet een goede opvoeding hebben genoten, want zijn spreekt niet minder dan vijf talen en turnt bovendien uitstekend. In deze laatste kunst zal zij zin in Castan's Panoptikum vertonen. Wij wensen dat zij gedurende hare aanwezigheid alhier zal groeien dat wil zeggen groeien in de gunst van het Publiek."

De heer Krüter meldt dat in Hannover een speciaal koetsje voor Paulina is gefabriceerd van 90 bij 90 centimeter. Met dit koetsje zou ze over de Kurfürstendamm gereden zijn. Bij haar Heilige Communie, die gemiddeld rond het 6e levensjaar afgelegd wordt, zou ze in dit koetsje naar en van de kerk in Ossendrecht gereden zijn. Waar dit koetsje gebleven is, is onbekend. Volgens sommigen is het, nadat de villa die de familie in Ossendrecht had laten bouwen in de jaren '30 afgebroken werd, naar België vervoerd.

Herrnkrüter zeigt die kleinste Zwerg der Welt.

De heer Krüter wijst de zoogenaamde Prinses Pauline, die op 18-jarigen leeftijd een lengte van 48 cm. en een gewicht van 6½ pond had; dit wonder der menschheit geboren in Ossendrecht in 1876, was weigevormig, intelligent en bestaand zu ruim 1000 guinen waarde aan het moeders van hare perminge Reichtumsproporties, beiden zich prima mededingers acht. — De hier afgebeelde te koops zijnde koets is 90 bij 90 cm. Rechts boven: Prinses Pauline met hare impressie op een tournee door België. Links boven: Prinses Pauline in communie-costuum. Onder: De Prinses op 17-jarigen leeftijd met hare zusjes.

Frankrijk

In een grappig artikel uit een Franse krant, waarschijnlijk uit (de regio) Agen, wordt Pauline in een historisch kader geplaatst. Ze wordt de "hoofdattractie van de kermis van Gravies" genoemd. Verder is Frankrijk, net als Duitsland, nog onontgonnen gebied. De plaatsen die genoemd worden en die op enkele foto's zijn vermeld, zijn: La Rochelle, Parijs, Périgueux, Rouen en Agen.

LA CONSTITUTION

La Princesse Pauline

La petite altesse la princesse Paulina après avoir été la principale attraction des foires du Gravier qui finissent, vient de transporter son salon sur le cours Voltaire. Cette gracieuse et intéressante miniature sera visible jusqu'à dimanche inclusivement.

Paulina, ce caprice unique de la nature, est déjà venue à Agen, il y a quatre ans. Elle avait alors dix ans et quarante centimètres de haut. Elle est presque aussi petite aujourd'hui, et plus charmante que jamais. Elle mesure 45 centimètres à peine, une coude, juste la taille que les poètes de l'antiquité attribuaient aux fameux Pygmées.

Ce merveilleux raccourci de l'espèce humaine, ravit ses innombrables visiteurs par sa gentillesse, son esprit et sa beauté. C'est le cas ou jamais, de dire avec Musset : « Sa mère la fit petite pour la mieux faire. »

Elle est très instruite, mais pas pétante. Elle parle couramment le hollandais — son idiome natal, — le français, l'anglais et l'allemand, c'est-à-dire une langue de plus que nos bacheliers les mieux pourvus.

Ce qui serait surtout curieux, ce serait de mettre à côté d'elle l'homme qui passe pour le plus gros du monde, l'anglais Thomas Lumley, qui pèse 202 kilos, qui mesure 2 mètres 7 centimètres de haut, et dont les cuisses ont une circonférence de 1 m. 30 centimètres.

Le fameux général Tom Pouc qui fit gagner plus de trois millions à Barnum et émerveilla longtemps nos pères, Tom Pouc qui fut présenté à la reine Victoria, au roi Louis Philippe, à toutes les cours d'Europe et à tous les théâtres, était un géant et un monstre à côté de Pauline, la plus petite fille du monde, et la plus grande merveille du siècle.

Tous les nains dont les historiens nous parlent ont été plus grands que cette Lilliputienne princesse.

Voici d'ailleurs les plus célèbres.

Le naturaliste Elien rapporte que du temps de Philippe de Macédoine, vivait un nommé Philétas de Cos, si maigre et si petit, qu'on ajoutait à ses chaussures des semelles de plomb, pour qu'il ne fût pas emporté par le vent.

Alypuis d'Alexandrie, philosophe célèbre et contemporain de Jamblique, n'avait que soixante-quatre centimètres de haut. On raconte qu'il louait Dieu de n'avoir chargé son âme que d'une si petite portion de matière corruptible.

Un des plus savants professeurs de l'Université de Paris au moyen-âge, Albert le Grand, ainsi nommé parce que son nom de famille était Gross, qui, en allemand, signifie grand, était si petit, que le Pape lui ordonna un jour de se lever plusieurs fois le croyant encore à genoux devant lui.

Le général Piichenin, mot qui est un diminutif de Picolus, très-petit, était à une entrevue avec le duc d'Albe, ce duc qui était aussi grand que l'autre était petit, afin de ne pas se courber trop bas, le prit dans ses bras comme un enfant, et l'éleva jusqu'à son visage pour déposer un baiser sur son front.

Au mois d'octobre 1686, pendant que le roi Louis XIV était à Fontainebleau, on lui présenta dans un plat d'argent un petit homme couvert d'une serviette. Ce petit homme se leva et fit son compliment au roi disant qu'il était le plus petit de ses serviteurs, mais qu'il était aussi le plus humble et le plus obéissant : il était alors âgé de trente-six ans, il avait de la barbe et quarante-cinq centimètres de hauteur.

Il s'est fait en 1766, près d'Herford, dans le comté de Galway, un mariage singulier entre le sieur Jean Ford et la demoiselle Bidd Carr, personnages remarquables par la petitesse de leur structure. Jean Ford, âgé de vingt-un ans, avait un mètre 3 centimètres de haut et la demoiselle Carr, qui touchait à sa vingtième année, n'avait pas plus de quatre-vingt quinze centimètres.

Le peintre anglais Gibson avait 78 centimètres de haut et sa femme en avait autant ; elle ne lui en donna pas moins huit enfants bien constitués.

L'académicien Godeau, surnommé le nain de Julie d'Angennes, atteignait à peine à la hanche d'un homme ordinaire.

L'italien Apostoli, envoyé de la République de Saint-Morin auprès de la République française, n'avait qu'un mètre de haut et il se faisait chaque fois qu'on lui disait qu'il était de la taille de son pays :

Piccola repubblica, piccolo rappresentante.

On a élui, l'an dernier, au Conseil municipal de Springfield, dans l'Ohio (Etats-Unis), un épicier enrichi, nommé Fred Loeffel, qui compte 58 ans, ne pèse que 58 livres, et n'a que quarante pouces de haut. On a été obligé de lui faire construire un siège spécial dans la salle du Conseil, car il aurait été impossible d'apercevoir même le bout de ses cheveux si on lui avait laissé le siège de son prédecesseur.

Enfin, le prince Mignon, l'homme le plus petit du monde, qui est âgé de 18 ans et qui vient d'être exhibé pour la première fois cet hiver à Paris, au cirque Fernando, ne pèse que huit kilogrammes.

Ce serait un digne époux pour la princesse Pauline.

Nous n'entendons pas faire à cette dernière une banale réclame, mais nous la recommandons à ceux de nos lecteurs qui ne l'ont pas encore honorée de leur visite. Ils nous en voudront

A. SAVARY LA ROCHELLE
VILLA D'ANDORRE

PHOTOGRAPHIE DES ARTS

MAISON MODELE

SAVARY
AU MAIL
Villa d'Andorre

LA ROCHELLE

TOUS LES CLICHÉS
SONT CONSERVÉS

Wales januari 1893

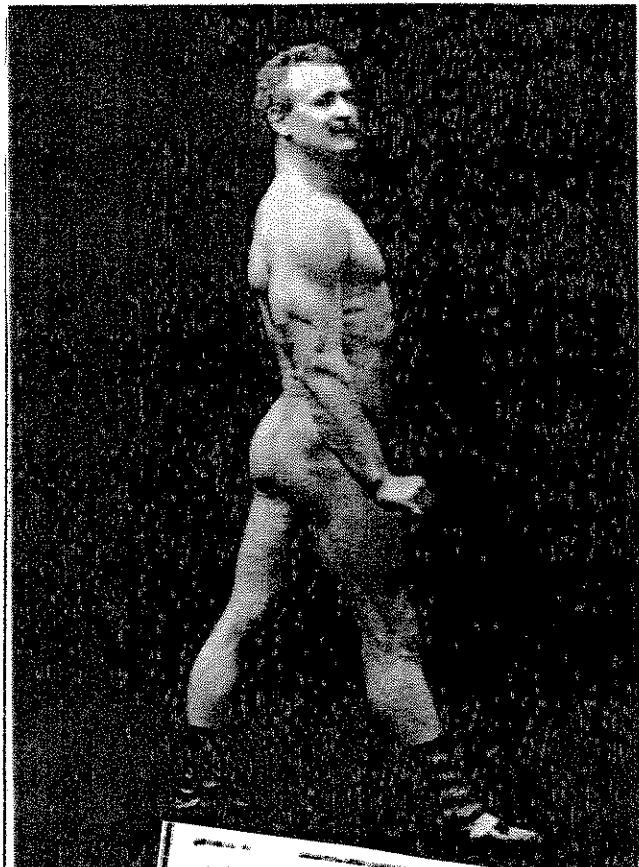
In 1893 trad Pauline de gehele maand januari op in Wales. Ze deed haar shows in de drie theaters die de toen nog jonge Oswald Stoll exploiteerde. De theaters, allemaal "The Empire (of Varieties)" genoemd, stonden in Cardiff, Newport en Swansea. Elk theater deed ze een week aan.

In een advertentie in de *Western Mail* (Cardiff) van 31 december 1892 wordt ze aangeprezen als "not much larger than a rabbit" en fungeert ze duidelijk als publiekstrekker. In een lovende recensie uit diezelfde krant wordt haar gewichtsheffen en charmante voorkomen beschreven. Daarbij wordt gemeld dat Paulina 18 jaar is: in werkelijkheid is ze dan nog geen 15 jaar oud.

Public Amusements		Business Addresses.	Business Addresses
CARDIFF.			
T H E E M P I R E . Manager — OSMOND STOLL, TO-NIGHT: P R I N C E S S P A U L I N A THE LIVING DOLL. THE SMALLEST HUMAN MITT ALIVE! Not much larger than a Rabbit. EIGHTEEN YEARS OLD. IS INCHES HIGH. WEIGHT 7 LB. Speaks four languages, and is an athlete. Very powerful for her size and weight—a veritable titan in miniature.		THE EMPIRE. Seldom before has a better variety programme been presented to the <i>habitués</i> of the cosy hall in Charles-street than that arranged by Mr. Stoll this week. The wishes of all are catered for, and what is more all the "turns" are of high quality. The great attraction is "Princess Paulina," who has been aptly designated "The Living Doll." For her is claimed the "honour" of being the smallest living human being who has appeared before the public. Although 18 years of age, she is but the same number of inches in height, and weighs just about 7lb. Paulina, unlike most freaks of nature, is not deformed in the slightest, and is very intelligent—speaking four languages. Upon the stage her ways are winning and amusing. In the course of her entertainment, she gives a weight-lifting exhibition, the heaviest of her dumb-bells scaling one pound less than she does herself. Equally wonderful is the performance of Sorpentello, a contortionist prodigy. The astounding feats which he does baffles description; they want seeing to be believed. Florence Smithers and company, in their comical sketch, entitled "Hard Lines," fairly brought down the house. All the characters were ad- mirably sustained, but Florence as the "slavey" was irresistible. The Avolos give a very enjoy- able and clever entertainment on the xylophones. The Dorothy Girls, a quartette of dancers, give a very pleasing exhibition of the fantastic art, and were loudly applauded. Maud Ross, top-boot dancer and vocalist, and Will Mitchell, instru- mental and comedian, were very successful, and both had to re-appear several times. Altogether, there is not a dull moment from start to finish.	
VARIETIES BY OTHER ABLE ARTISTES. 1917			
N E W P O R T . Manager — OSMOND STOLL, TO-NIGHT: P A U L I N A ' S S E R P E N T S A M A G I T O R E S EMMA BOAL, "La Sultana," Vocalist. EDWARD LARO, Bass Violinist. EDWARD PRESTON, Cellist and Double Bass. EDWARD YOUNG, Drums and Banjo. WILL FRAZER, Banjo. LILLIAN BENTLEY, Banjo and Accordion. C H A R L E S O S T L E Y		R E S A L . 1917 1917 1917 1917 M 1917 M 1917	

Londen oktober / november 1892

Van 9 oktober tot 20 november 1892 treedt Paulina op in het *Trocadero* theater in Londen op. In een advertentie van dit theater aan de Shaftesbury Avenue wordt Pauline, samen met de beroemde Pruisische gewichtheffer Eugene Sandow als hoofdact geadverteerd. Sandow, van wie we bewegende beelden uit 1892 gevonden hebben, zal Pauline dus naar alle waarschijnlijkheid gekend hebben.

CRITERIUM
Leaser
Every eve

Charles
Sir Per
Jusku
Harry
Brake
Lady
Sophie
Mrs.
Belle
Miss
Preced
Valentu
Doors o
N.B.
NEXT

TROCADERO.
H.S.H. PRINCESS PAULINA,
The most diminutive and charming lady on earth
18 YEARS OF AGE. 18 INCHES IN HEIGHT.
WEIGHING ONLY 7 lbs
In a refined and highly artistic Entertainment.

TROCADERO.
**SANDOW, H.S.H. Princess Paulina, Marie Lloyd,
Mlle. Paquerette, the favourite of the Parisian stage,**
Manager Mr. CHAS.
Every evening, at 9 o'clock.
THE PRIVATE SECRETARY.
Mr. W. S. Penley as Rev. Robert Spalding.
Preceded, at 8.15, by a play in one act, entitled
"THE HOME COMING," by Ernest Cosham.

EMPIRE.

Every evening, at 9.15, **ROUND THE TOWN**, a character's Ballet in five tableaux, by Madame Katti Lanno and Mr. George Edwards; music by Monsieur Leopold Wenzel. Also, **VELTAILLES**, at 8. Both ballets supported by Signorina Bettina de Sortis, Signor Vincenti and Signorina Malvina Cavallazzi.

Varieties by Ida Bailey, M. G. Knowles, E. Ind, Otero (Spanish Singer and Dancer), Marie Lloyd, Ongar Sisters, Parker's Dogs, Dufour and Hartley, Moser Troupe, Francis Coventry, and J. Darly (the champion jumper). Doors open at 7.30.

LONDON PAVILION.

Always the Strongest Variety Company in London. Albert Chevalier, Daly and Baum (Champion Rifle Shots of the world), Florence Levey (from the Gaiety Theatre, serpentine skirt dancer), Fannie Leslie, Brown, Newland and Leclercq, Herbert Campbell, Harry Pleon, Eugene Stratton, Bessie Hollwood, the Two Macs, Sam Kolfern, Severus Schaefer. And all the Stars. Every Evening.

TROCADERO, SHAFTESBURY AVENUE, W.

Mr. SAM ADAMS, Sole Proprietor and Manager,

SENSATIONAL PROGRAMME.

H.S.H. PRINCESS PAULINA, 18 years of age, 18 in. high in height, weighing only 7 lbs, in a refined and highly-artistic entertainment.

SANDOW, the premier athlete of the world, in new and startling feats—**MARIE LLOYD**, **MADAME PAQUERETTE** (the favourite of the Parisian stage), Ryland and Golden, the Stubbings (acrobats), Kate Paradise and Troupe, Ida Heath, The Hulines, Arthur Forrest, Richard H. Douglas, Lloyd, R. G. Knowles, George Fairburn, Emily

... champion shot of the world, ... then at 7.30; commence

Y. Open 2.30;

Entered Matinees,

Phone No. 35,914.

... in a serpentine skirt dancer, Harry Pleon, German, Kate James, Ida Heath,

... Matinees.

R.N.

pany. The upper), exclusively ratton, Fanny-Roticas, George Beauchamp, ... the dogs of Trained Dogs, Fred Williams' Burlesque, ... the Blue cat Palmers, Professor Finney, the talented Frantz family of male and

Tijdens de aankondiging van Pauline breekt op een avond een relletje uit: de zangeres heeft volgens het publiek te kort gezongen: ze wordt gedwongen terug te komen om uitleg te geven. In haar gewone kloffie verklaart ze in een ander theater verwacht te worden. Na dit incident kan men zich vergapen aan Pauline.

T H E E . R . A

The audience on Saturday night at the Trocadero naturally resented being put off with one song by Miss Marie Lloyd, and when Mr M'Tyrell came on the stage to introduce the diminutive Princess Paulina, he was peremptorily advised to retire in favour of "Twiggy-vous." The uproar continued until Miss

Lloyd
claim
her
reac
of th
coule
clasc
time
the
artis
auth

"The audience on Saturday night at the Trocadero naturally resented being put off with one song by Miss Marie Lloyd, and when Mr M. Tyrell came on the stage to introduce the diminutive Princess Paulina, he was peremptorily advised to retire in favour of "Twiggy-vous." The uproar continued until Miss Lloyd, returning to the footlights in her street costume, claimed the indulgence of the audience, and excuses herself from singing again on account of having to reach another hall in five minutes' time. Disturbances of this kind are much to be deprecated, and proprietors could do much to protect themselves by inserting a clause in their contracts, stating the least amount of time to be taken up by each artist's business and even the number of songs to be sung. In too many cases now the entertainment is practically managed by a prominent artists or two, and the manager or stage-manager's authority too often counts for naught."

THE TROCADERO.

Trocadero audiences have a character of their own. They are calm, dispassionate, at times even cold. Rouse themselves they do, however, when a particular public favourite appears; then, indeed, they grow quite enthusiastic. They applaud and cheer Sandow nightly in his amazing feats of strength, and there is much in the exhibition of the young Hercules to excite to admiration. His perfect grace, symmetry, and suppleness must delight the eye of an artist. He is not a giant -your perfect athlete never is- but he is quite tall enough; and the formidable muscular development of his chest, arms, and loins proves how thorough has been his training. His numerous feats have been many a time and oft described in these columns, and it only remains for us now to state that they are performed with the same ease and certainty as of yore."

"Trocadero audiences have a character of their own. They are calm, dispassionate, at times even cold. Rouse themselves they do, however, when a particular public favourite appears; then, indeed, they grow quite enthusiastic. They applaud and cheer Sandow nightly in his amazing feats of strength, and there is much in the exhibition of the young Hercules to excite to admiration. His perfect grace, symmetry, and suppleness must delight the eye of an artist. He is not a giant -your perfect athlete never is- but he is quite tall enough; and the formidable muscular development of his chest, arms, and loins proves how thorough has been his training. His numerous feats have been many a time and oft described in these columns, and it only remains for us now to state that they are performed with the same ease and certainty as of yore."

Stobbing, Grange, and Princess Paulina. Mr G. W. Kates conducts a small but efficient orchestra, and in the management of the Trocadero Mr Adams has an able assistant in Mr Bayliss, who was unfortunately ill-spared on the night of our visit.

Het theater Trocadero bestaat nog en biedt nu onderdak aan de grootste speelhal van Europa. Toevallig genoeg heeft er lange tijd een tentoonstelling van het Guiness Book of World Records gestaan: waaronder een beeldje van de kleinste mens ooit: Pauline Musters.

GUINNESS BOOK OF RECORDS

KLEINSTE DWERGEN

De beperkingen die gelden bij de beschouwing van reuzen, hebben ook betrekking op dwergen. Zoals 274 cm als een limiet voor reuzen beschouwd kan worden, neemt men 56 cm aan als onderste grens voor de kleinste volwassen dwergen (de gemiddelde lengte van pasgeboren baby's is 46-50 cm). Bij dwergkinderen wordt de leeftijd door hun managers vaak te hoog opgegeven.

Menselijke dwerggroei kan tal van oorzaken hebben, onder meer genetische afwijkingen, het ontbreken van de geëigende hormonen (b.v. groei-hormonen) en honger lijden. In het verleden waren dwergen zelfs nog kleiner van stuk, aangezien de menselijke lengte in het algemeen geringer was als gevolg van een lagere voedingsstandaard.

Nederland

Kleinste vrouw aller tijden De kleinste volwassen over wie onpartijdige gegevens bekend zijn, was Pauline Musters ('Prinses Pauline'), een Nederlandse lilliputter. Zij werd geboren in Ossendrecht op 26 februari 1876 met een lengte van 30 cm. Op 9-jarige leeftijd was ze 56 cm lang en woog ze slechts 1500 g. Ze stierf op 1 maart 1895 in New York op 19-jarige leeftijd, verzwakt door alcoholmisbruik, aan longontsteking gepaard gaande aan hersenvliesontsteking. Hoewel aangekondigd als 48 cm, bleek zij bij een vroegere medische meting 59 cm lang te zijn. Bij een lijkshouwing werd haar lengte vastgesteld op 61 cm (haar lichaam had zich iets gestrekt na haar dood). Haar volwassen gewicht varieerde van 3,40 tot 4 kg, haar maten waren 47-48-43 cm, hetgeen zou betekenen dat ze te zwaar was voor haar lengte.

Editie 1993

Prinses Paulientje in het museum "Guiness Book of Records" in San Fransisco

KLEINSTE DWERGEN

De beperkingen die gelden bij de beschouwing van reuzen, hebben ook betrekking op dwergen. Zoals 274 cm als een limiet voor reuzen beschouwd kan worden, neemt men 56 cm aan als onderste grens voor de kleinste volwassen dwergen (de gemiddelde lengte van pasgeboren baby's is 46-50 cm). Bij dwergkinderen wordt de leeftijd door hun managers vaak te hoog opgegeven.

Menselijke dwerggroei kan tal van oorzaken hebben, onder meer genetische afwijkingen, het ontbreken van de geëigende hormonen (b.v. groei-hormonen) en honger lijden. In het verleden waren dwergen zelfs nog kleiner van stuk, aangezien de menselijke lengte in het algemeen geringer was als gevolg van een lagere voedingsstandaard.

In leven

De kleinste volwassen mens is Gul Mohammed (geb. 15 februari 1957) uit New Delhi, India. Op 19 juli 1990 werd hij in het Ram Manohar Hospital in New Delhi onderzocht en bleek 57 cm lang te zijn en 17 kg te wegen. Zijn naaste familieleden hebben een normaal postuur.

Kleinste vrouw aller tijden

De kleinste vrouw over wie onpartijdige gegevens bekend zijn, was Pauline Musters ('Prinses Pauline'), een Nederlandse lilliputter. Zij werd geboren in Ossendrecht op 26 februari 1876 met een lengte van 30 cm. Op 9-jarige leeftijd was ze 55 cm lang en woog ze slechts 1500 g. Ze stierf op 1 maart 1895 in New York op 19-jarige leeftijd, verzwakt door alcoholmisbruik, aan longontsteking gepaard gaande met hersenvliesontsteking. Hoewel aangekondigd als 48 cm, bleek zij bij een vroegere medische meting 59 cm lang te zijn. Bij een lijkshouwing werd haar lengte vastgesteld op 61,2 cm (haar lichaam had zich iets gestrekt na haar dood). Haar volwassen gewicht varieerde van 3,40 tot 4 kg, haar maten waren 47-48-43 cm, hetgeen zou betekenen dat ze te zwaar was voor haar lengte.

Editie 1995

KLEINSTE MENSEN

De kleinste volwassen mens van wie onweerlegbaar bewijsmateriaal bestaat, is Gul Mohammed uit New Delhi, India. In 1990 was hij 57 cm lang en woog 17 kg. Hij overleed in 1997 op 36-jarige leeftijd aan een hartaanval na een langdurig strijd tegen astma en bronchitis.

De kleinste vrouw was Pauline Musters, met een lengte van 30 cm bij haar geboorte in Ossendrecht, Nederland, in 1876. Toen ze negen jaar oud werd, was ze 55 cm lang. Nadat ze op 19-jarige leeftijd in New York, VS, overleed aan longontsteking en hersenvliesontsteking, werd bij de lijkshouwing vastgesteld dat ze precies 61 cm lang was (het lichaam werd na de dood iets gestrekt). De kleinste tweeling die ooit geregistreerd werd, waren Matyas en Béla Martina uit Boedapest, Hongarije (later VS), die beiden een lengte hadden van 76 cm.

Editie 2000

New York december 1894 / februari 1895

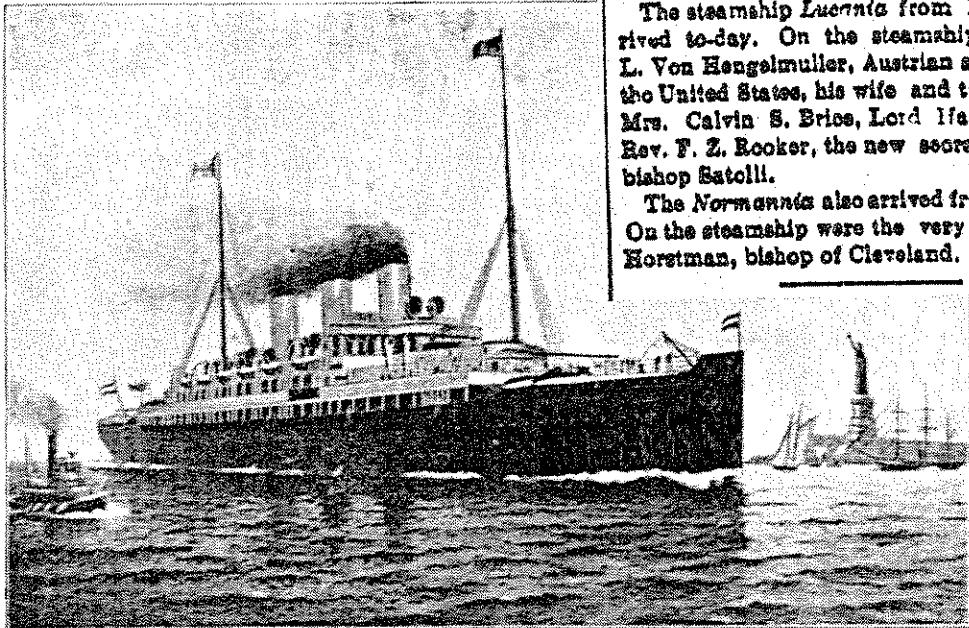
Op 22 december 1894 komen Pauline, Sjefke en Kee in Hoboken, New Jersey (vlakbij New York) aan. Ze hebben er een lange reis opzitten op de *Normannia*, een luxe stoomschip van de Hamburg-America lijn. Naar alle waarschijnlijkheid is het gezelschap op 14 december 1894 uit Southampton vertrokken maar passagierslijsten zijn helaas niet meer beschikbaar.

Nog op de dag van aankomst geeft Pauline een 'persconferentie' in het Fifth Avenue Hotel.

Arrival of Ocean Steamships.

The steamship *Lucania* from Liverpool arrived to-day. On the steamship were Baron L. Von Hengsheimuller, Austrian ambassador to the United States, his wife and two daughters, Mrs. Calvin S. Brice, Lord Madde, and the Rev. F. Z. Rooker, the new secretary to Archbishop Satolli.

The *Normannia* also arrived from Hamburg. On the steamship were the very Rev. Ignatius Horstman, bishop of Cleveland.

PRINCESS PAULINA IN BASKET OF ROSES

Reception by the Acrobatic Midget from Holland.

The Princess Paulina received a few of her friends at the Fifth Avenue Hotel yesterday afternoon.

She arrived from Europe on the steamship *Normannia* on Friday. She is nineteen years old, weighs eight and one-half pounds, and is only seventeen inches in height. F. F. Proctor, the theatrical manager, secured her on the other side, and she is to appear at his Twenty-third Street theatre tomorrow and every day for several weeks to come.

The Princess was born in Ossendrecht, Holland, and her parents are robust people and rather above the average height. She is the seventh child of a family of twelve children. She is perfectly formed and remarkably intelligent. She speaks French, German, and a little English. She has appeared before most of the crowned heads of Europe.

At the reception yesterday she was brought into the room in a basket of roses. She performs a number of acrobatic feats and lifts a dumbbell in the air that weighs twice as much as she does.

A SAMPLE OF MICROSCOPIC ROYALTY

THE ATHLETIC PRINCESS PAULINA GIVES A RECEPTION.

A Custom House officer on the Hamburg-American pier yesterday was astounded at hearing a babe in arms talk back at him. If she had chosen she might have astonished him more by talking to him in four languages, for she speaks, to quote her own words, "Dutch, French, German and a little English." The supposed babe in arms was a person known as the Princess Paulina. It is a curious coincidence that persons who are much under the normal size are almost always noble at least and usually royal. This princess strikingly illustrates the principle, for she is a great deal under the normal size, and she had eleven brothers and sisters who were of average size, and they were not princes and princesses at all. The crushing weight of royalty fell only on the tiny shoulders of the seventh child of the twelve. The title surely goes with the diminutive person, and is not inherited, for her father was not a king or a prince, but only a banker.

The Princess Paulina is to show herself at Proctor's Theatre to-morrow and for some time to come. She is one of the smallest persons of adult age ever seen here. She is something under two feet high and is said to have weighed eight pounds when she left Europe. She had such a good time on board the ship—the Normannia—however, that she is suspected of having gained a pound or two. She was born in Holland and will be nineteen years old in February.

The Princess gave a drawing-room at the Fifth Avenue Hotel yesterday afternoon. There were about twenty guests present. There was some delay in her appearance because her baggage had not come from the steamer and she had no royal robes. The trunks came after awhile, and then the Princess was brought in, reclining in a basket of flowers. The basket was set on the table and she was helped out of it. After she had been looked at standing on the table she walked around the room and shook a finger of each guest and said "Good afternoon" to each one. Then she did some athletic exercises to show that she was big for her size. She walked on her hands, raised herself by her arms and lifted a dumbbell of rather more than her own weight. She delighted herself and terrified her manager by jumping off the table, which was a few inches higher than her head, when she stood on the floor. She gave each guest a bunch of violets, walked on her hands again, and then called for port wine.

Last paragraph reads:

It is said that she is engaged to be married, but nobody who was present yesterday seemed to know anything about it, and the reporter felt too diffident to seek any information on that subject from herself, being unaccustomed to asking such questions of princesses.

Pauline blijkt een contract van 2 jaar te hebben getekend bij F.F. Proctor, een theaterexploitant en ex-acrobaat die uiteindelijk een van de grootste Vaudeville-bazen zou worden en als eerste in de Verenigde Staten het principe van de 'continuous shows' introduceerde. Hierbij kon het publiek op elk moment van de dag binnenlopen en genieten van doorlopende live optredens en 'living pictures'. Zijn pakkende slogan was dan ook: "After breakfast go to Proctor's, after Proctor's go to bed". Proctor wordt unaniem beschreven als een vriendelijke man die zijn artiesten goed betaalt en zorgt voor goede werkomstandigheden.

THE NEW YORK TIMES. THURSDAY, SEPTEMBER 5, 1

*A Help to Save
of Little Dorritt*

F. F. PROCTOR DEAD; DEAN OF VAUDEVILLE

New York Times.
t. 4.—Little Dor-
wen restored and
ne since it was
Charles Dickens's
ch of St. George
been cleaned and

vestigators discovered
that the floor was
swaying and the ceiling
was in danger of collapsing.
They have since been
from the United
States. It is possible that
the foundations of the
building have been

Rev. E. Neep,
still more money
the work of preser-
completed.

E. GRELL

**ff of New York
ars Ago—Park
er Hylan.**

Founded a Chain of Theatres

Recently Sold to Radio-Keith-Orpheum Circuit.

GYMNAST OF NOTE AT FIRST

Had to Help Support Family as Boy
at Father's Death—Fortune
Estimated at \$16,000,000.

Frederick Francis Proctor, prominent for more than half a century in New York theatricals and dean of vaudeville managers, died at his home in Larchmont, N. Y., yesterday, at the age of 78 years, after an illness of several months. Death was due to congestion of the lungs.

Mr. Proctor retired from active management last May, at which time he sold his circuit of houses located in this city and State and in New Jersey, to the Indiana-Krith-Orpheum Corporation. Actual control of the theatres changed hands on Aug. 1. While the price Mr. Proctor received for his circuit was not revealed, Broadway estimated it to be around \$16,000,000. He planned to take a trip around the world, but failing health presented.

Photo by Rachbach.
FREDERICK F. PROCTOR,
Former Owner of Vaudeville Theatre
Chain, Who Died Yesterday.

ALBERT B. ASHFORTH DIES ON VACATION

**Ex-President of Real Estate
Board Stricken Suddenly in
White Mountains.**

HEADED FIRM OF OWN NAME

Pioneer in Handling Properties of
Fifth Av.-Grand Central Zone
—Was in Many Corporations.

Albert B. Ashforth, president of the realty firm of his name and former president of the Real Estate Board of New York, died suddenly yesterday morning at Bretton Woods, N. H., his summer residence. He left a wife, Madel Adams Ashforth, three sons, Henry A., Albert B., Jr. and George Ashforth, a sister, Mrs. Winchester Bailey, and a brother, George, of Utica, N. Y. Services will be held at his home on Lake Avenue, Greenwich, which he purchased last May. It was long the property of Ernest Thompson Seton, author and naturalist.

Pauline moet tijdens deze *continuous shows* drie keer per dag optreden: om 12.00, 15.00 en 21.00 uur. Proctor plaatst elke dag om en om twee typen advertenties voor zijn programma waarbij Pauline steeds als hoofdact wordt geadverteerd.

ΓΕΩ. 63 Souvenirs.

PROCTOR'S **RINCESS** **AULINA.**

SUNDAY To-day and To-night, 2 P.
M., all day to 10:30 P. M. **CONCERT**

IRVIN

**Gorgeous Scenics
Over 150 feet!**

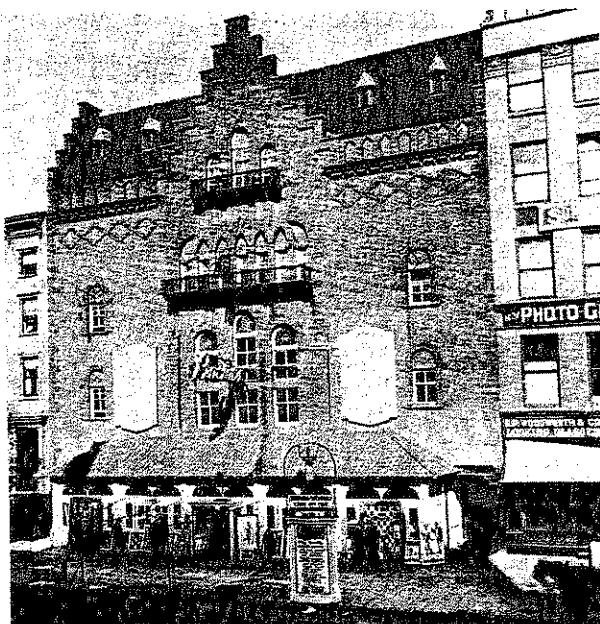
BIJOU B'way, 20th & 31st Sts., THE 20TH
Mat. Wed. & Sat.

CENTURY GIRL.

PROCTOR'S 10 A. M. to 10:30 P. M.
20c. & 30c. Merry Venture
ville. 3 ROMAS.
Tiny Princess Paulina, 12 M., 3 & 9 P. M.
Sun. Sacred Concert, 2 to 10:30 P. M. Continuous.

DALY'S

Pauline heeft opgetreden in het 23rd Street Theatre, gevestigd in West New York tussen de 6e en 7e Avenue. Het theater is gesloopt maar de plaats is gemarkerd met een plaquette ter herinnering aan Proctor.

Above: Proctor's Twenty-third Street Theatre. Here, in another church turned theatre F. F. Proctor launched his career as the foremost producer of vaudeville and popular melodramas. He instituted continuous performance vaudeville in 1893. (Museum of the City of New York)

Op 24 december 1894 geeft Paulina haar eerste optredens in New York. Ze doet haar bekende act: gewichtheffen, handstand en een dansje.

Twee weken na aankomst, zo half januari 1895 krijgt Pauline griep. Gelukkig herstelt ze snel en is ze in staat op 29 januari een aantal doktoren "nearly 100 well-known physicians and surgeons" te ontvangen. Waar deze bijeenkomst is gehouden is onbekend en er wordt gezocht naar medische verslaggevingen van deze doktoren. Op 7 februari 1895 treedt Pauline voor het laatst op. Dr. Darwin Nagel stelt bronchitis vast. De toestand verslechtert en om 9 uur in de ochtend van 15 februari overlijdt Pauline in haar hotel. Dr. Nagel stelt vast dat een combinatie van hersenvlies- en longontsteking haar fataal geworden is.

Tribune.

the new club-
tation,
nted by the
Hub to in-
scandal will
ican Wheel-

THE LITTLE PRINCESS DRAD.

SHAW WAS AN ATHLETIC DWARF AND HAD BEEN
ACTING AT PROCTOR'S THEATRE.

TRAPS.
BETWEEN
SPORT.
sunshine well-
who went to
ib, at Larch-
aval pigeon-
k and L. T.
the grounds
egin on the
city. Each
at 30 yards
it were per-
their guns
anybody who
r a twisting
thirty yards
will appre-
e hand. But
ded shooting

d Davenport
a reputation
he sustained
George Work
pected form
The shooting
e conditions,
ores. Daven-
number of
nds. He lost
ased him to
ing by two
lled. 10 lost:

The match was
one standing:
killed, 6 lost.
With a total
of 7's total was
the day were

2 2 0 0 1

Poor little Princess Paulina, the tiniest of women, who has delighted thousands of visitors to Proctor's Theatre in the last few weeks, died at 8 a. m. yesterday from pneumonia. She weighed but eight and a half pounds, was seventeen inches tall, and was to celebrate her nineteenth birthday on the 28th of this month.

Princess Paulina was born at Ossendrecht, Holland, on February 22, 1878, being the seventh child of a family of twelve. Her father and mother are said to be a robust couple, rather above the average height, as are also her six sisters and two brothers who are still living. On the day of her birth she measured twelve inches, and gained only five inches in stature thereafter. In the last nine years she has appeared in all the principal cities of Europe. A short time ago F. F. Proctor engaged her to appear for two years in America. She arrived in New-York on the Normannia, on December 22, and gave a reception at the Fifth Avenue Hotel that afternoon. Her first appearance at Proctor's was on the day before Christmas. She gave a performance of dancing and posing and acrobatic exercise, in which she was really remarkable.

A fortnight after her arrival she fell a victim to the prevailing epidemic of grip and was unable to appear for a few days, but she recovered quickly, and on January 28 gave a special reception, which was attended by nearly 100 well-known physicians and surgeons. Nearly all of them sent her letters afterward, expressing their wonder and admiration and testifying to her good health and her freedom from physical or mental imperfection. The Princess made her last appearance at Proctor's on the evening of Thursday, February 1. The next day she was sick. Dr. J. Darwin Nagel said that she was suffering from bronchitis, with a beginning of congestion of the lungs. She rapidly grew worse, but not until yesterday was her life despaired of.

The Princess was accompanied to America by her sister, Mrs. Muster, and the latter's husband. It is their intention to sail for Holland next Wednesday and to take the body home for burial in her native town. The company and attaches of Professor's Theatre held a meeting at noon yesterday and adopted resolutions of regret, bearing testimony also to the zeal and tenderness with which she had been cared for by her relatives.

PILGRIMS BOUND FOR THE HOLY LAND.

THE CONGREGATIONALISTS' ORIENTAL TOUR TO BEGIN TO-DAY—THE MEMBERS OF THE PARTY.

Forty happy pilgrims bound for the Holy Land gathered at the St. Denis Hotel yesterday afternoon and received the congratulations of scores of their friends not so fortunate as themselves. The party, which will sail to-day on the Normandie, of

**SATURDAY,
FEBRUARY 16, 1895**

THE BANK REORGANIZ

**FOUR NEW DIRECTORS IN THE NATION
SHOE AND LEATHER.**

STEPS TAKEN TO REPAIR THE INJURY CAUSED BY SHEELY'S DEFALCATION--JOHN A. NILSEN BECOMES VICE-PRESIDENT.

The National Shoe and Leather Bank, which referred to the extent of \$34,000 through the citations of Samuel C. Neely and Frederick Baker been reorganized by the retirement of Directors, the election of four well-known men in place, and the election of a vice-president to succeed George L. Pease. John M. Cross, who

De volgende dag doen de kranten verslag van haar overlijden.

DEATH OF THE HUMAN DOLL.

Princess Paulina, Cutest and Smallest of Her Sex, Comes to America to Lose Her Little Life.

CHILDREN WILL MOURN HER FATE.

Only Seventeen Inches High, and Weighing Eight and a Half Pounds, She Made Princess Now Before Her.

If will be a deep regret to thousands of persons, deepest especially to children, to learn this morning that neglected opportunities in the immediate past have deprived them forever of the privilege of seeing the cutest and smallest young lady in the world—for she is dead.

There are other thousands who will congratulate themselves upon the fact that they did go to see this tiny speck of humanity, who arrived in New York on Dec. 22.

She was known as the Princess Paulina, and when, on the day of her arrival in New York, a number of ladies and gentlemen called upon her in the Fifth Avenue Hotel, and she, by way of showing her pleasure, desired to pin small bouquets on the lapels of the gentlemen's coats, they were compelled to sit on the floor to enable her to do so.

The top of her curly head would reach just to the knee of a fair-sized man standing erect. This seems incredible, but by actual measurement she was only seventeen inches high. She weighed but eight and a half pounds, and though she had been born on the 26th of this month, she would have been nineteen years old.

To enter a room in which this midget was seated in her tiny chair, and to see her arise, courtesy and advance toward you with a pleasant word of welcome, was to experience the amazement one would necessarily feel at beholding a wax doll suddenly come to life. She seemed like a person of another race, and hardly of the human race.

It might have been claimed that she had come from the planet Mars, and one would have been almost inclined to believe it. She more truly illustrated a scene from Gulliver's visit to the Lilliputians than any person who has ever lived. By comparison a butterfly was to her as big as a chicken, a mouse as big as a cat, and a Newfoundland dog almost as huge as an elephant.

She was strong, unusually strong, being able to lift with one hand a dumb-bell weighing fifteen pounds, which was precisely the same as though a full-grown lady of 100 pounds should be able to raise above her head with one arm a barrel of flour. She was also able to jump from a high table, which to a man of six feet would be like leaping from the roof of a house.

Princess Paulina (which of course was not her real name) was born in Holland in 1876, and during the past nine years had been seen and fondled by nearly all the kings and queens of Europe. She was brought to this country under a two years' contract by Manager F. F. Proctor, and appeared for the first time at Proctor's Theatre on the day before Christmas.

Two weeks after her arrival she had an attack of influenza and was laid up for a few days. She soon recovered, and on Jan. 21 gave a special recitation attended by nearly a hundred well-known physicians and surgeons. She was taken ill again on Saturday yesterday, and was prodded by Dr. J. Darwitz Nagel to her suffering from bronchitis, but it was not until Thursday last that her life was despaired of.

The Princess died at 9 o'clock yesterday morning and is lying this morning in a funeral parlour. The re-

THE MIDGET'S FUNERAL.

Princess Paulina Buried To-Day from St. Vincent De Paul's Church.

The funeral services over Princess Paulina, the seventeen-inch midget, who died a few days ago from pneumonia, were held at 11 o'clock this morning at the Church of St. Vincent de Paul, in Twenty-third street.

A Requiem mass was read by the Rev. Father Smith. There was a large number of curious strangers present, and a sprinkling of museum and theatrical friends. She had not been in this country long.

The casket was of cedar, covered with "baby blue" silk plush, lined with blue satin. The plate was inscribed: "Princess Paulina," and beneath the inscription is engraved a crown. A small silver plate bears a French inscription, the translation of which is "Mlle. Paulina Musters. Born in Ossendrecht, Holland, Feb. 26, 1877. Died Feb. 15, 1895."

The casket stood on a marble trestle in the aisle of the church, near the door.

After the service the casket was enclosed in an open box, which was hermetically sealed in an outer pine box. It will be shipped to-morrow on the Red Star steamer Westernland, to Ossendrecht, where the body will receive final interment.

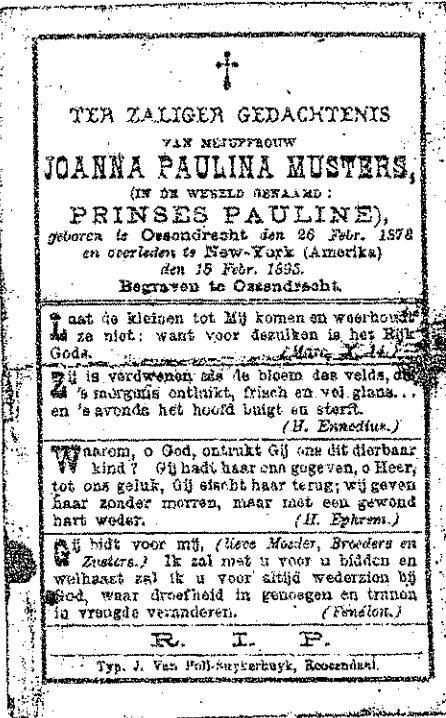
The midget was laid out in a blue satin reception dress, that she had worn on the stage.

After the service the casket was opened and placed near the door, where the congregation could look on the body of the Princess on the way out. Besides the blue satin reception dress the dead midget wore a tinsel crown, studded with large paste jewels, and loose handfuls of Annunciation lilies, hyacinths and carnations were strewn over the body and heaped at the foot of the little coffin.

Among those who attended the service were G. E. Wallen, manager for F. F. Proctor; J. F. Tighe, Proctor's stage manager; Susanna Shaffer, the equilibrist; Balazy and Durand, the French vaudeville artists, and all the foreign members of the companies now engaged at Proctor's, Koster & Rice's and the Casino.

THE PRINCESS PAULINA.
SMALLEST HUMAN BEING ON EARTH FOR HER AGE, DIED YESTERDAY.

Pauline na haar dood

Was de waardering voor de familie Musters aanvankelijk zeer positief: "bearing testimony also to the seal and tenderness with which she had been cared for by her relatives", gaande weg slaat de stemming om. Pauline is een zielig, uitgebuit alcoholistje geweest omringd door brute familieleden die ook niet van de fles af konden blijven:

the drum, handling the broadsword, singing, and fluency in several languages. He frequently became drunk, at which times he boasted of his conquests among women of normal size.

Contemporary also was a midget, whose astounding smallness in a perfectly developed woman was for the first time vouched for and authenticated by medical records. This was Pauline Musters, a native of Holland, whose height was only 1 foot 7 inches, the smallest adult midget *actually on record*. She was born of normal parents. Her father, a cobbler, was a drunkard. The mother was of more than average stature, being tall and thick-set. She had eleven normal brothers and sisters. She was unusually intelligent, speaking French, English, German and her native Dutch with amazing facility.

At birth, she measured 12 inches, as against the normal baby's average of 20 to 22 inches. This would indicate that she was born a true midget. She grew only 7 inches throughout her entire life.

In adulthood, her hand was only 3½ inches long and

her foot 4 inches. And yet she was a woman in every particular. She attained adolescence at the age of sixteen, had a well-developed figure in proportion to her extraordinary size, actually showing all the characteristics of a fully grown adult woman. While she was still a girl, her parents saw in her possibilities as a money-maker and trained her in early childhood as a theatrical acrobat. Needless to say she was a sensation, even in that early day of the theatre, and she was so much in demand that her strength broke down. Instead of helping to rebuild her vitality, her greedy family fed her large doses of whisky to sustain her, and the combination of overwork and over-stimulation broke her, bodily and spiritually. She died at twenty-two. The doctors listed the cause as pneumonia.

Nicholas Ferry, better known as Bébé, the name given him by his royal master, the deformed Stanislaus of Poland, was even smaller than Pauline Musters at birth—8 inches high—but grew to a feet 5 inches. He, too, was born a true midget. His mouth was so small that it could not receive his mother's nipple and he was suckled by a goat. He was presented for baptism on a plate and used his father's sabot first for a cradle and later as a bed. He was the son of a

De ziekten waaraan Pauline overleden is, variëren van drankmisbruik, TBC tot malaria. In latere Nederlandse artikeljes gaat de fantasie herhaaldelijk met de schrijvers op de loop. Een enkeling laat Pauline bij haar overlijden "oh lieve ouders" prevelen, terwijl haar vader reeds jaren overleden is. Een ander beweert dat er in 1956 "nimmer verse bloemen op haar graf ontbreken" hetgeen op z'n minst een interessante stelling is omdat het graf in 1944 geschud is. Ook sfeerreportages aan de Holland-Amerika lijn zijn goedbedoelde invulling geweest die de ons geruime tijd op het verkeerde pad zetten.

Het Streekmuseum in Ossendrecht houdt de herinnering aan Prinses Pauline levend.

Het lichaampje wordt gebalsemd en na een herdenkingsdienst in Saint Vincent de Paul Church, vlakbij het 23rd Street Theatre en het Hotel Parisien op 19 februari waar vele collegae van Pauline haar de laatste eer bewijzen, vertrekken Sjefke, Kee en het lijkkie naar Europa. Daar wordt ze nadat ze opgebaard heeft gelegen in haar villa, onder grote publieke belangstelling begraven

Gemengd Nieuws

Uit Nederland. — Te Ossendrecht werd de vorige week het lijkkie van het beroemde dwerginnetje „Princesse Pauline“, een volkomen wegeschaven meisje van zeventien jaren, dat echter — behalve dat zij zeer verstandig was en verscheidene vreemde talen sprak — de grootte had van een kind van een jaar. Het lijkkie werd uit Antwerpen aangebracht, waar het per stoomschip *Belgenland* uit New-York was aangekomen.

Maandag was het ter bezieling gesteld. Geen wonder, dat er dadelijk honderden mensen heenstromden, om het wonderkind nog eens te zien; dat duurde zoo tot Vrijdagmorgen. Van urem in den omtrek, en uit Antwerpen, Brussel, Gent, enz., kwamen gansche tramwagens, en andere rijtuigen, opgepropt met volk, aan. Het gezamenlijk getal bezoekers wordt op circa 5000 personen geschat.

Het lijkkie lag in een bronzen kistje, waaromheen een prachtige houten kist, van binnen bekleed met witte zijde, van buiten met pluche. Beide kisten waren met luchtdichte glazen deksels gesloten; de handvatsels, zes in getal, waren prachtig en van massief zilver. Een zware eiken kist omsloot de beide andere. Aan het deksel der buitenste kist was een zilveren plaat bevestigd, waarop gegraveerd stond:

Princesse Paulina, Anna Paulina Musters, geboren te Ossendrecht (Holland), 26 Feb. 1878, overleden te New-York (V. S.) 15 Febr. 1895.

Het lijkkie was gebalsemd, en gekleed in blauwzijden kleedje, afgezet met witte kant, en witte schoentjes; in de ene hand een lelietakje en om de andere een witten rozenkraus; op het hoofdje een massief gouden kroontje, met schitterende blauwe steenen, hetwelk ze gedragen heeft met bare eerste H. Communie, en dat naar onze berichtgever vernam, voor de begrafenis werd afgesloten aan de H. Maagd Maria geofferd.

Het lijkkie had een lengte van circa 70 centimeter. Niemand zweert daarbij dat het kindje dood was; het lag alsof het sliep.

Hedenmorgen (Vrijdag 8 Maart) had de plechtige lijkdienst en de begrafenis plaats. Voorzeker de schoonste, die hier ooit werd gehouden. Er waren dan ook wederom honderden mensen van heinde en verre toegestroomd om deze plechtigheid bij te wonen. Om 10 uur zette de stoet zich in beweging, vooraangegaan door de heeren leden van den gemeenteraad; daarop volgde een lid der harmonie *De Hoop*, met een prachtigen krans, waarop de woorden „Ossendrechtsche Harmonie *De Hoop*“, vervolgens al de leden der Harmonie, die enige treurmarschen uitvoerde; daan het lijkkistje, daarachter een veertiental bruidjes, allen in het blauw gekleed, met kransjes op het hoofd, die de talrijke overschoone kransen droegen, die uit alle oorden waren toegezonden; eindelijk de talrijke familie en daarachter een tallooze schare van menschen.

Aan den grafkelder werd een plechtige lijkrede gehouden, en daarna het stoffelijk overschot aan de aarde overgevallen. Diep getroffen verlieten alle aanwezigen het kerkhof. Zij ruste in vrede.

ALWAYS IN THE LEAD

Now at Proctor's

The World's Loveliest Phenomenon,

Princess Paulina

THE TINIEST LIVING WOMAN, WEIGHT ONLY 8 1-2 POUNDS, HEIGHT ONLY 17 INCHES, BUT SHE IS A WOMAN OF EIGHTEEN YEARS.

Princess Paulina, aptly described as the LIVING DOLL, was born at Ostendrecht, Holland, February 26, 1876. Her father is the leading banker of that city. She is the seventh child of a family of twelve, the others having attained to more than ordinary proportions. This marvellous little atom of humanity weighs exactly 8 1/2 POUNDS—less than the average new-born infant—and is but 17 INCHES tall, having gained but five inches in stature since her birth. She has beauty of form and feature, is perfect in mental and physical development, speaks Dutch, French and German, and is rapidly attaining a knowledge of English. Dancing and music are her favorite diversions. Eccentric nature has never produced a lovelier or more amazing phenomenon than

PROCTOR'S PRINCESS PAULINA

who has hitherto declined all inducements to visit America, and who now comes under an engagement for one year to Mr. PROCTOR at the extraordinary, bona-fide salary of

One Thousand Dollars Per Week.

PRINCESS PAULINA during the past nine years has appeared in all the principal cities of Europe and has held levees before the Queen of Holland, King Leopold of Belgium, Emperor William I, Emperor Frederick of Germany, Emperor Francis Joseph of Austria, the late Czar of Russia, the late Presidents of France, M. Thiers and M. Carnot, and the leading scientists of Austria, Germany, France and England.

THE PERFECT LITTLE LADY,

PRINCESS PAULINA AT PROCTOR'S,

WILL ENTERTAIN AT SPECIAL LEVEES DAILY
AT 11 A. M. AND 3 AND 6 P. M.

As an added attraction to the HOLIDAY OFFERING of

Continuous Vaudeville and the Living Pictures.

PROCTOR'S ALK. THE TIME

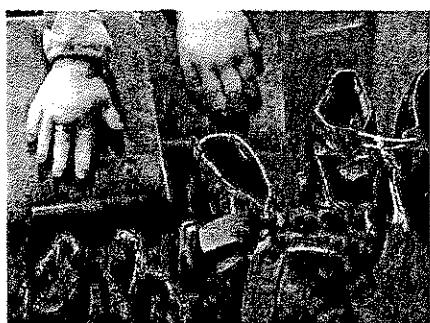
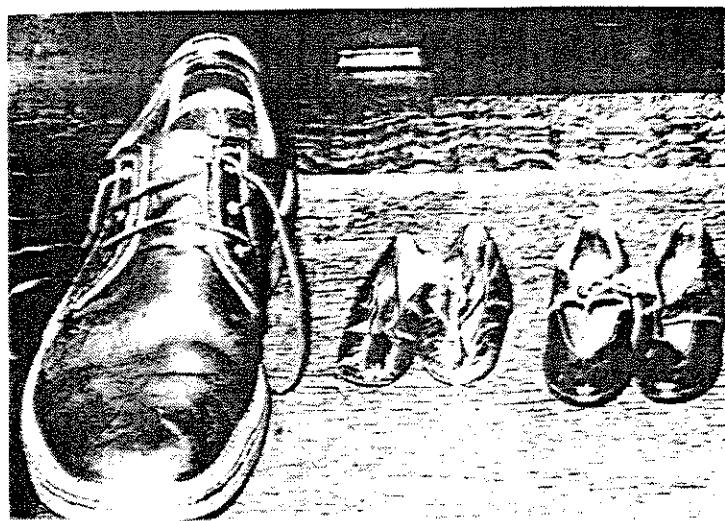
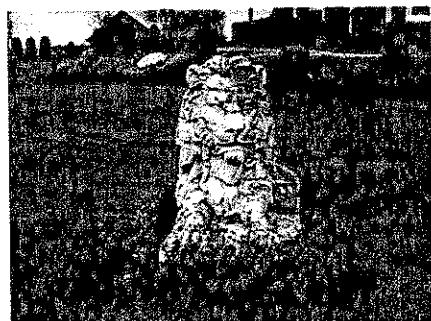
De villa werd, nadat er tijdens WO I Belgische vluchtelingen in ondergebracht waren, in de jaren dertig gesloopt. De stenen leeuwen en hond zijn bewaard gebleven en destijds voor 25 gulden opgekocht.

Ossendrecht,

Villa Prinsesse Pauline

N. Soll, F. Henken, Phot., Cappellen.

Prinzess Pauline

90 Prinzess Pauline

Miss PAULINE.

Hussard de Lilliput.

Mary the first - Deviseurice histoire de cirque 1947
p. 303

